

Oscilatoare sinusoidale

- Generatoare de semnale: sinusoidal, dreptunghiular, triunghiular, rampa, etc.

- Generare semnal sinusoidal, **retea selectiva in frecventa** in bucla de RP a unui amplificator: *oscilator armonic*

- Frecventa de oscilatie: f_0

- Amplitudinea oscilatiei: \hat{V}_o

- Conditia de oscilatie, amorsare a oscilatiei

- Stabilitatea frecventei de oscilatie

- Stabilitatea amplitudinii

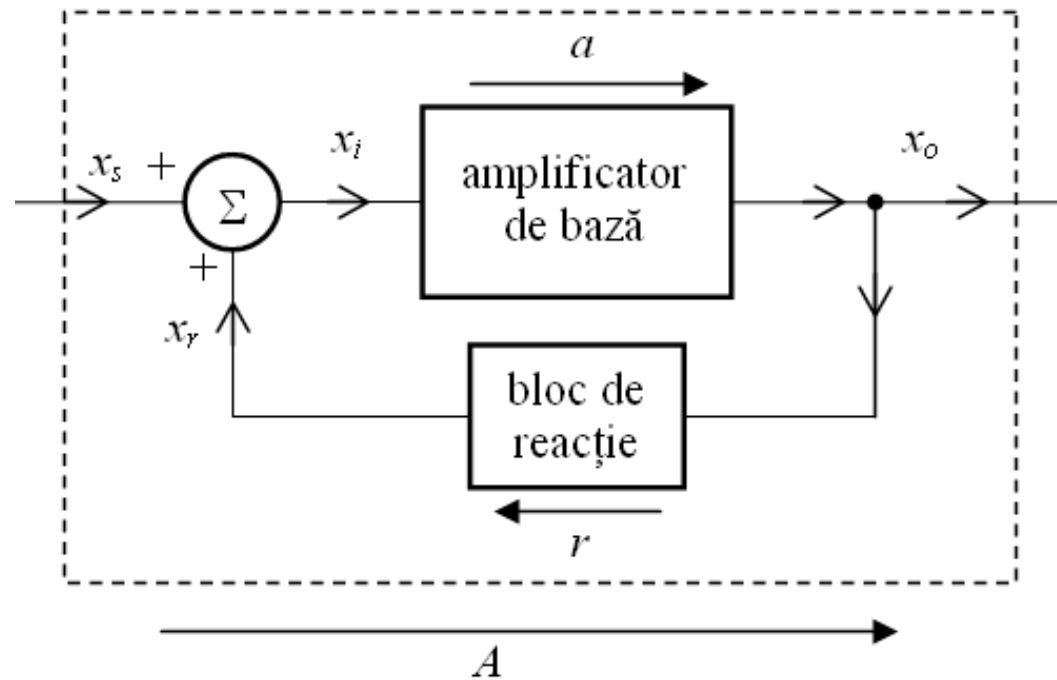
- Distorsiunea semnalului de iesire

Amplificator cu RP - reamintire

$$x_i = x_s + x_r$$

$$A = \frac{a}{1 - ar}$$

$$x_s = 0; \quad x_o - \text{finit}$$

❖ Caz particular al RP:

$$(1 - ar) = 0; \quad ar = 1; \quad A \rightarrow \infty$$

$$x_o = Ax_s \quad x_o \text{ este finit numai daca } x_s = 0$$

Bucła de reacție

In domeniul complex

$$A(j\omega) = \frac{a(j\omega)}{1 - a(j\omega)r(j\omega)}$$

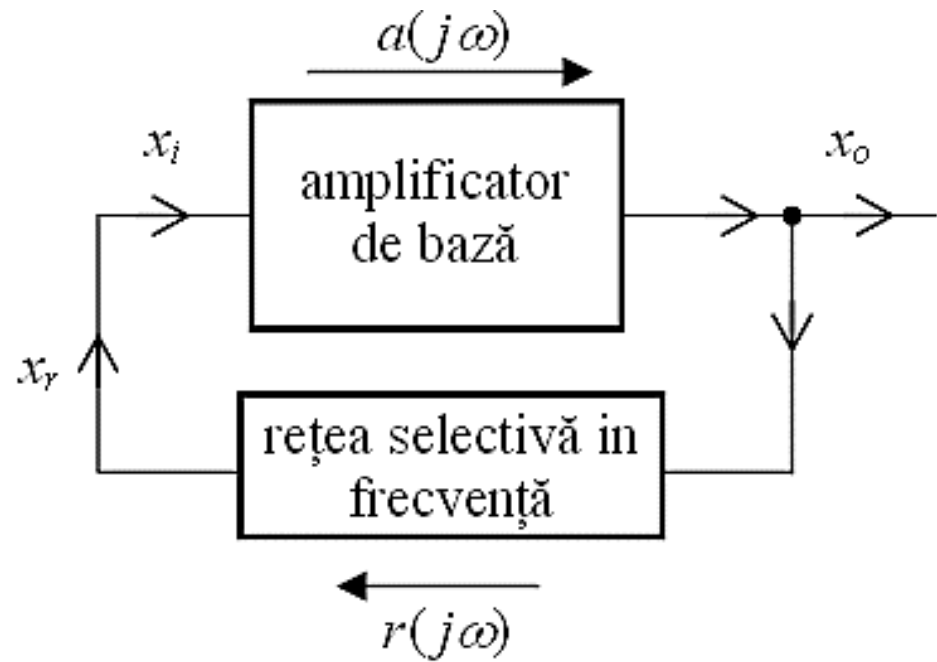
pentru o
valoare unica $\omega_0 = 2\pi f_0$

$$1 - a(j\omega_0)r(j\omega_0) = 0$$

Condiția (criteriul) lui
Barkhausen

$$a(j\omega_0)r(j\omega_0) = 1$$

condiție de reconstrucție
a semnalului pe bucla

Componente cu comportarea
dependenta de frecventa (C, L)

$$Z_C = \frac{1}{j\omega C} = \frac{1}{j \cdot 2\pi f C}$$

$$Z_L = j\omega L = j2\pi f L$$

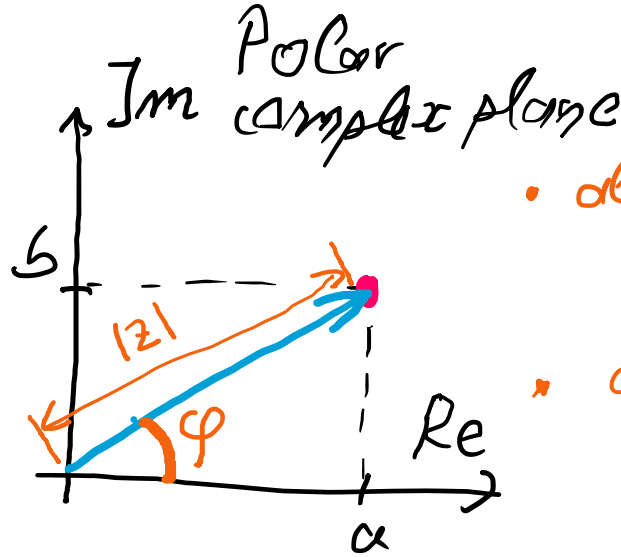
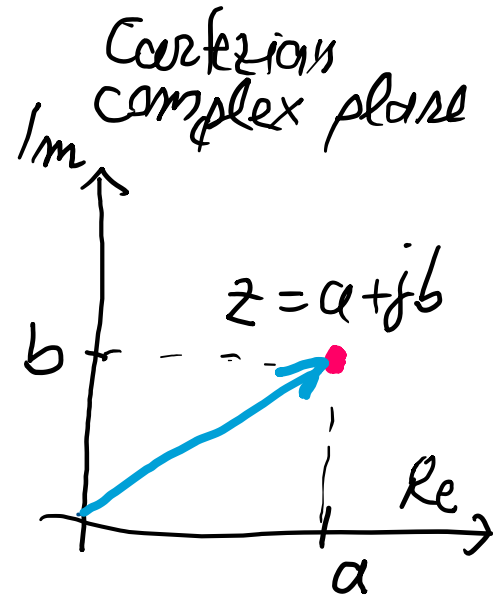
Complex number - short review

$$z = a + jb$$

$$\begin{cases} \operatorname{Re}(z) = a \\ \operatorname{Im}(z) = b \end{cases}$$

$$j = \sqrt{-1}$$

imaginary unit
imaginary number

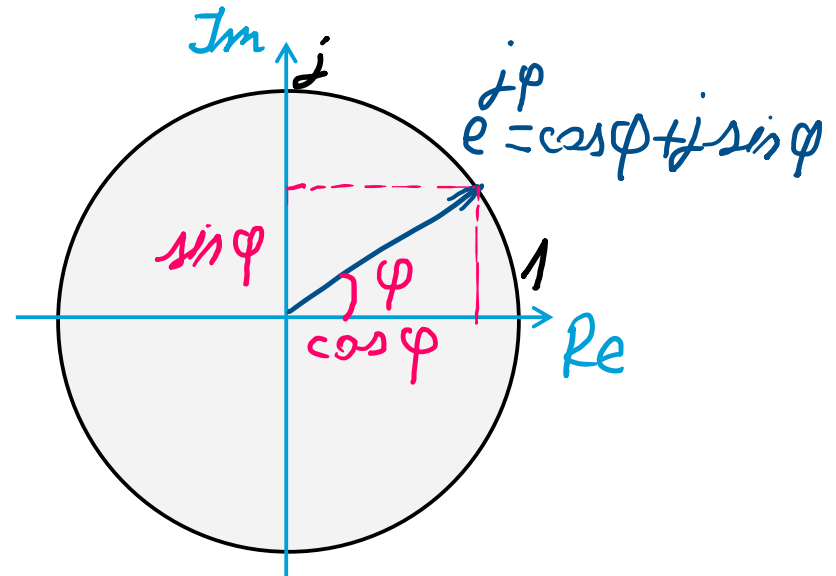
- absolute value; modulus; magnitude
 $|z| = \sqrt{a^2 + b^2}$
- argument; phase
 $\varphi = \tan^{-1}\left(\frac{b}{a}\right)$

trigonometric form:

$$z = |z|(\cos \varphi + j \sin \varphi)$$

Euler's formula

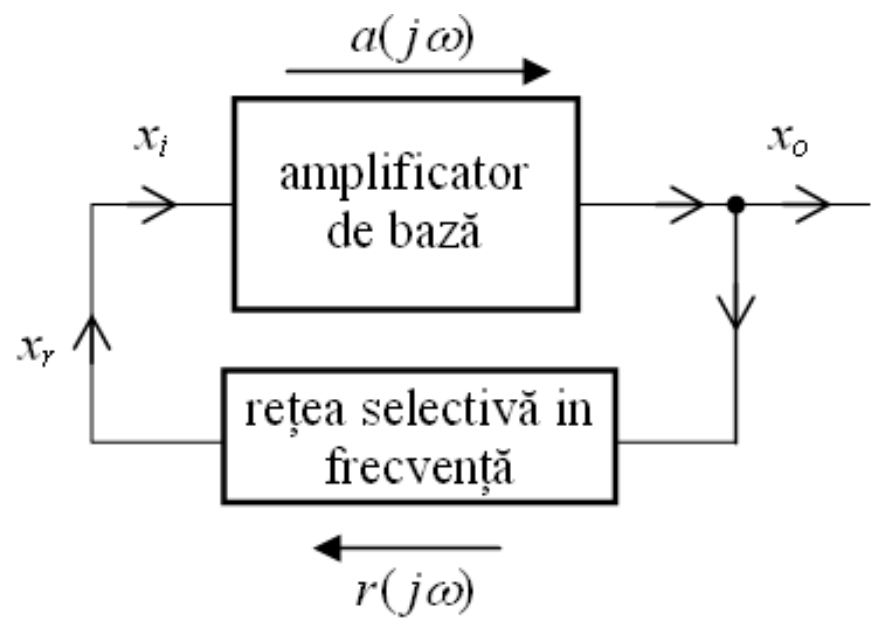
$$z = |z|e^{j\varphi}$$

Condițiile de oscilație

$$a(j\omega) = |a(j\omega)|e^{j\varphi_a}$$

$$r(j\omega) = |r(j\omega)|e^{j\varphi_r}$$

$$a(j\omega_0)r(j\omega_0) = |a(j\omega_0)||r(j\omega_0)|e^{j(\varphi_a + \varphi_r)} = 1$$

condiția de modul: $|a(j\omega_0)||r(j\omega_0)| = 1$ rezulta a_0

Amplificarea pe bucla este egala cu unitatea în valoare absolută

conditia de fază: $\varphi_a + \varphi_r = 2k\pi$ rezulta f_0

Defazajul pe bucla este zero sau un multiplu întreg de 2π

Oscilatoare RC

➤ **Amplificatorul de baza** independent de frecventa

- inversor $\varphi_a = 180^\circ$
- neinversor $\varphi_a = 0$

➤ **Retea de reactie** selectiva in frecventa

Pentru a indeplini conditia de faza, trebuie sa existe o frecventa unica, f_0 la care defazajul introdus sa fie:

$$\varphi_r = 180^\circ, \quad \text{daca } \varphi_a = 180^\circ$$

$$\varphi_r = 0^\circ, \quad \text{daca } \varphi_a = 0^\circ$$

Oscilatoare RC

➤ **Amplificator de bază** independent de frecvență:

- inversor $\varphi_a = 180^\circ$
- neinversor $\varphi_a = 0$

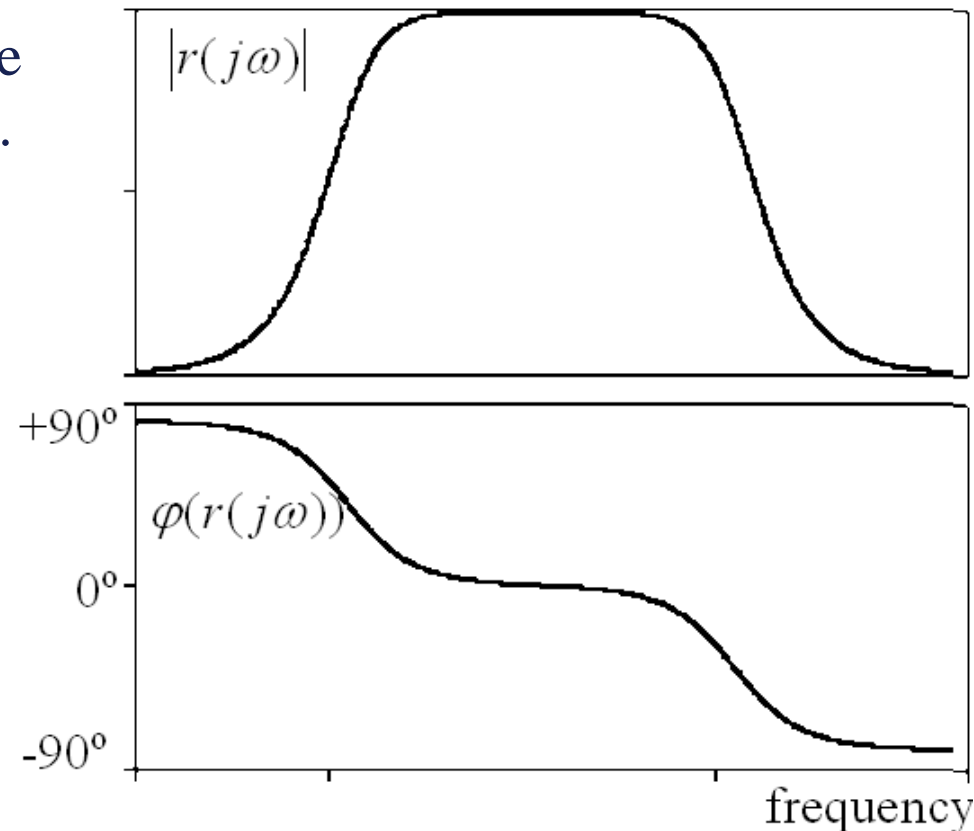
➤ **Rețea de reacție** selectiva in frecventa de tip trece banda

Defazajul introdus de rețeaua de reacție este in domeniul $[+90^\circ; -90^\circ]$.

Pentru a indeplini conditia de faza:

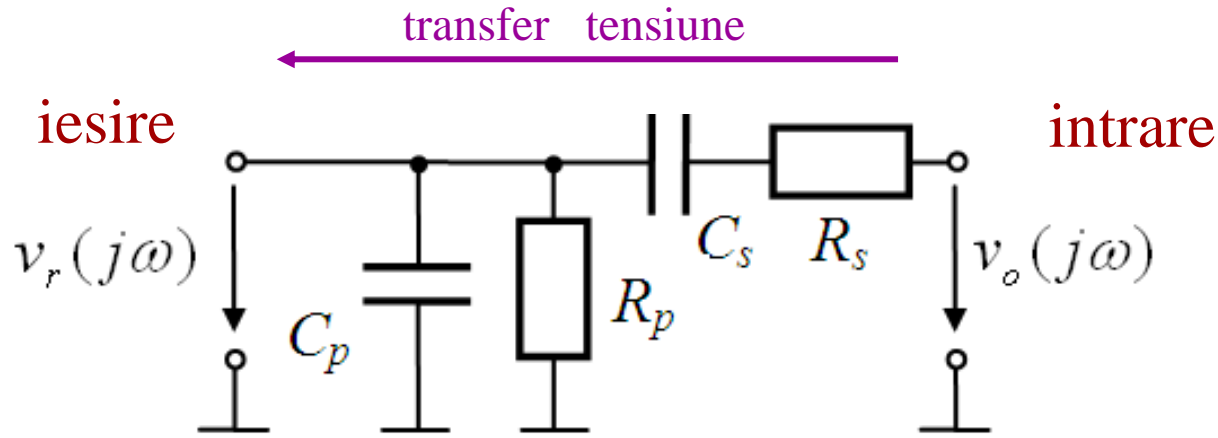
- amplificator neinversor
- $\varphi_r = 0$ pentru o frecventa unica (f_0)

Este necesar sa apropiem cei doi poli.

Puntea WIEN

Circuit si functia de transfer complexa

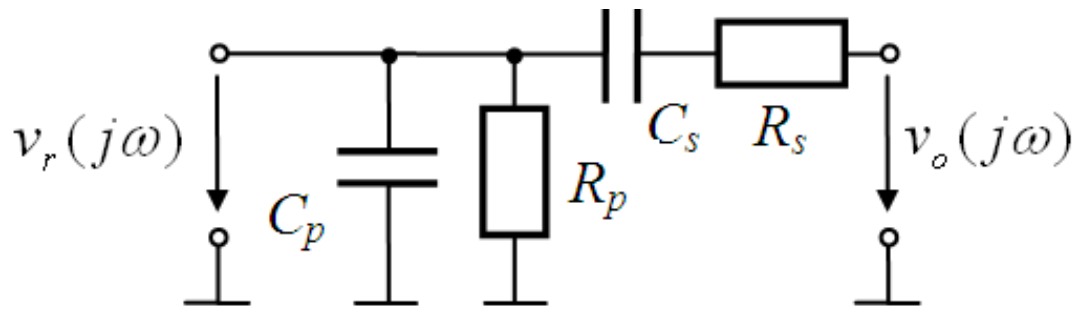

$$v_r(j\omega) = r(j\omega)v_o(j\omega) \quad r(j\omega) = \frac{v_r(j\omega)}{v_o(j\omega)}$$

$$r(j\omega) = \frac{Z_p}{Z_s + Z_p} \quad Z_s = R_s + \frac{1}{j\omega C_s} \quad Z_p = R_p \parallel \frac{1}{j\omega C_p}$$

$$r(j\omega) = \frac{v_r(j\omega)}{v_o(j\omega)} = \frac{1}{1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s} + j\left(\omega R_s C_p - \frac{1}{\omega R_p C_s}\right)}$$

Puntea WIEN

Modul si faza

$$r(j\omega) = |r(j\omega)|e^{j\varphi_r}$$

$$r(j\omega) = \frac{1}{1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s} + j\left(\omega R_s C_p - \frac{1}{\omega R_p C_s}\right)}$$

$$|r(j\omega)| = \frac{1}{\sqrt{\left(1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s}\right)^2 + \left(\omega R_s C_p - \frac{1}{\omega R_p C_s}\right)^2}}$$

Modul

Faza

$$\varphi_r = -\arctg\left(\frac{\omega R_s C_p - \frac{1}{\omega R_p C_s}}{1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s}}\right)$$

$$|r(j\omega)| = \frac{1}{\sqrt{\left(1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s}\right)^2 + \left(\omega R_s C_p - \frac{1}{\omega R_p C_s}\right)^2}}$$

$$\omega \rightarrow 0 \quad |r(j\omega)| \rightarrow 0 \quad \text{asimptota}$$

$$\omega \rightarrow \infty \quad |r(j\omega)| \rightarrow 0 \quad \text{asimptota}$$

$$\omega = \omega_o = \frac{1}{\sqrt{R_s R_p C_s C_p}} \quad |r(j\omega)| = \frac{1}{1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s}} \quad \text{valoarea maxima}$$

Puntea WIEN

Faza

$$\varphi_r = -\operatorname{arctg} \left(\frac{\omega R_s C_p - \frac{1}{\omega R_p C_s}}{1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s}} \right)$$

$$\omega \rightarrow 0 \quad \varphi_r \rightarrow +90^0 \quad \text{asimptota}$$

$$\omega \rightarrow \infty \quad \varphi_r \rightarrow -90^0 \quad \text{asimptota}$$

$$\omega = \omega_o = \frac{1}{\sqrt{R_s R_p C_s C_p}} \quad \varphi_r = 0^0 \quad \text{valoare intermediara}$$

Puntea WIEN

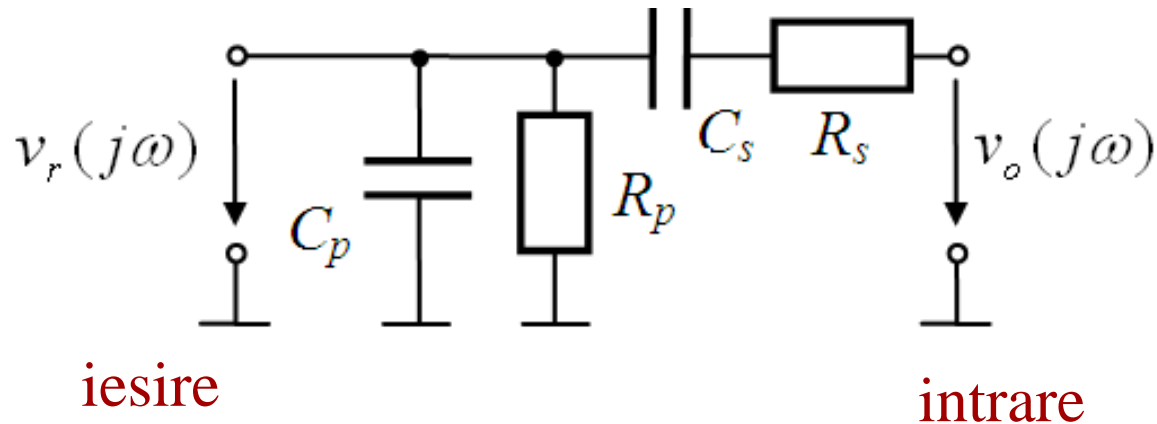
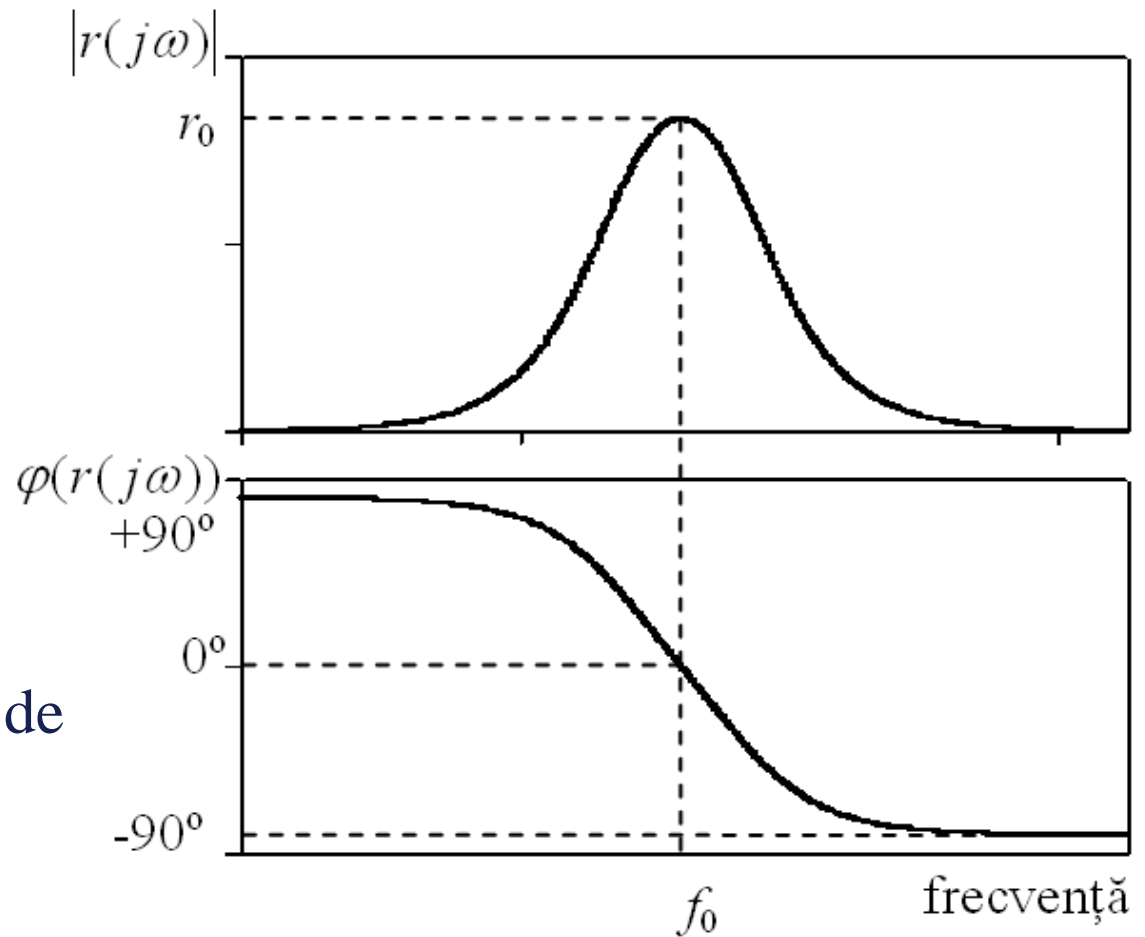
pentru

o unică frecvență, f_0

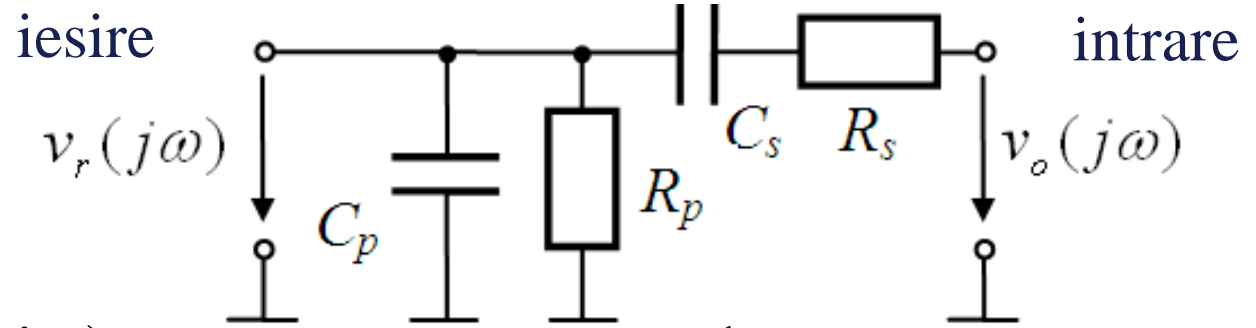
avem

$$\varphi_r = 0$$

Pentru a indeplini conditia de faza: => amplif neinversor

Puntea WIEN

$$r(j\omega) = \frac{v_r(j\omega)}{v_o(j\omega)} = \frac{1}{1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s} + j \left(\omega R_s C_p - \frac{1}{\omega R_p C_s} \right)}$$

$$\varphi_r = 0 \quad \omega_0 R_s C_p - \frac{1}{\omega_0 R_p C_s} = 0 \quad \omega_0 = \frac{1}{\sqrt{R_s R_p C_s C_p}}$$

$$f_0 = \frac{1}{2\pi \sqrt{R_s R_p C_s C_p}}$$

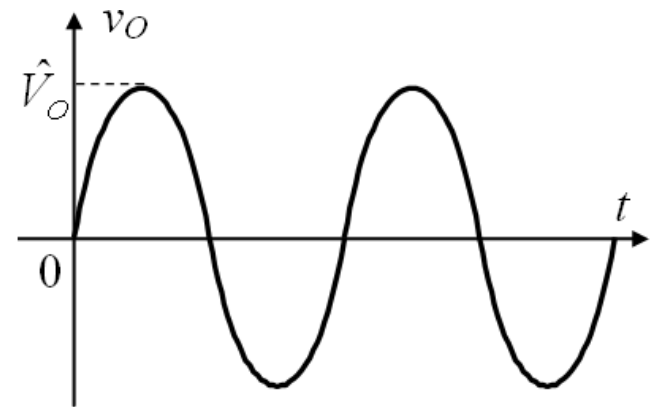
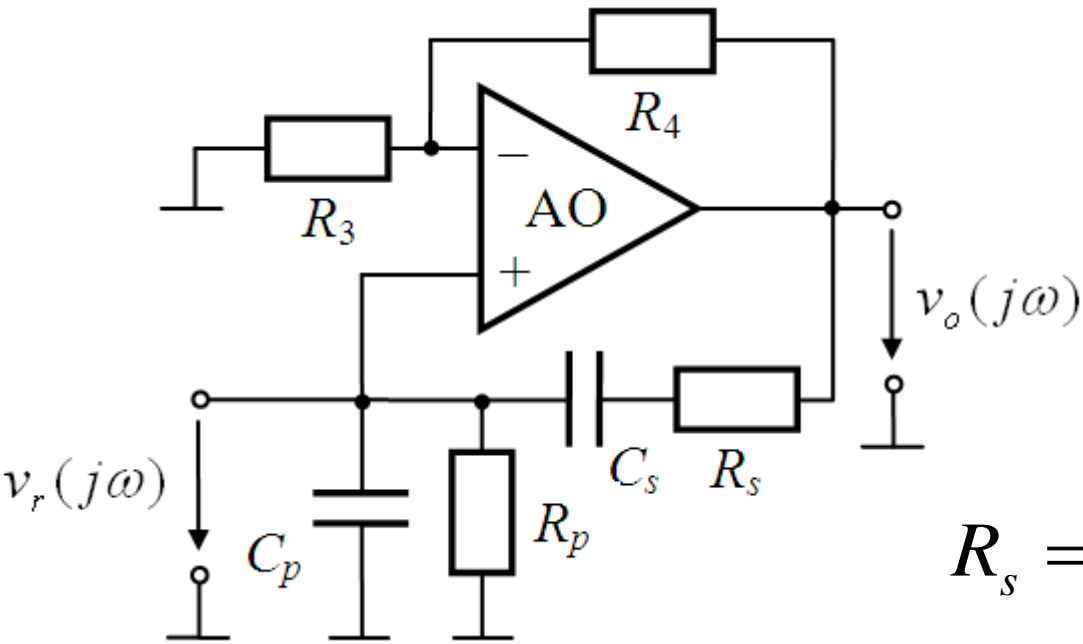
$$|r(j\omega_0)| = \frac{1}{1 + \frac{R_s}{R_p} + \frac{C_p}{C_s}}$$

Dacă $R_s = R_p = R$
 $C_s = C_p = C$

$$f_0 = \frac{1}{2\pi RC}$$

$$|r(j\omega_0)| = \frac{1}{3}$$

Oscilator cu AO si punte WIEN

$$v_o(t) = \hat{V}_o \sin 2\pi f_0 t$$

$$R_s = R_p = R \quad C_s = C_p = C$$

$$|a(j\omega_0)| = \frac{1}{|r(j\omega_0)|} = 3$$

$$f_0 = \frac{1}{2\pi RC}$$

$$|r(j\omega_0)| = \frac{1}{3}$$

$$a = 1 + \frac{R_4}{R_3}$$

$$1 + \frac{R_4}{R_3} = 3$$

$$R_4 = 2R_3$$

$$\hat{V}_o = ?$$

Determinata de apropiere de saturatie a AO

Controlul automat al amplificării (CAA)

$$|a(j\omega)||r(j\omega)| < 1$$

oscilațiile sunt atenuate - zero

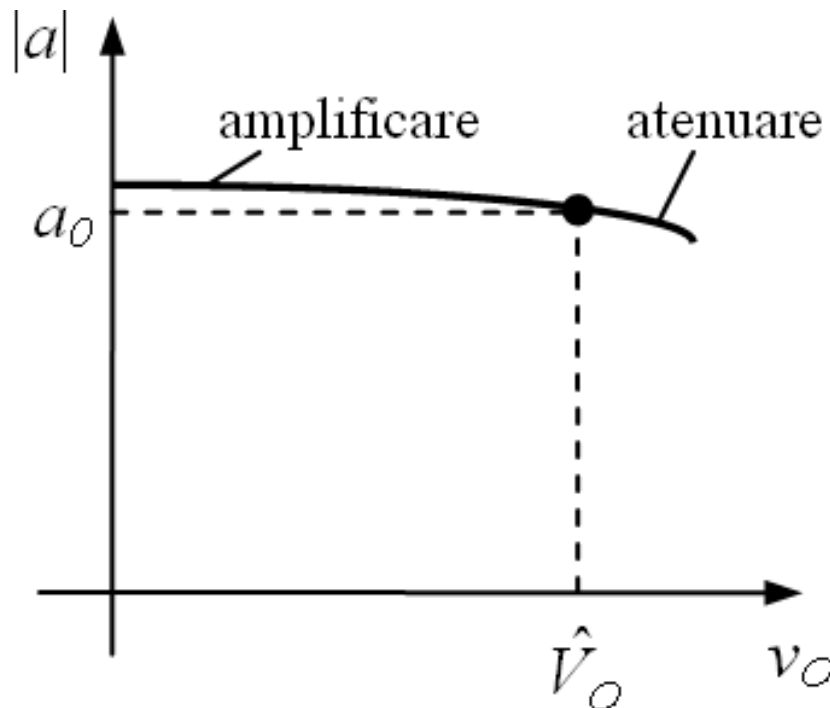
$$|a(j\omega)||r(j\omega)| > 1$$

oscilațiile sunt amplificate - saturatie

$$|a(j\omega_0)||r(j\omega_0)| = 1$$

oscilațiile sunt menținute (întreținute)

Asigurarea stabilitatii amplitudinii de oscilatie: control automat al amplificarii depinzând de valoarea tensiuni de iesire \hat{V}_o

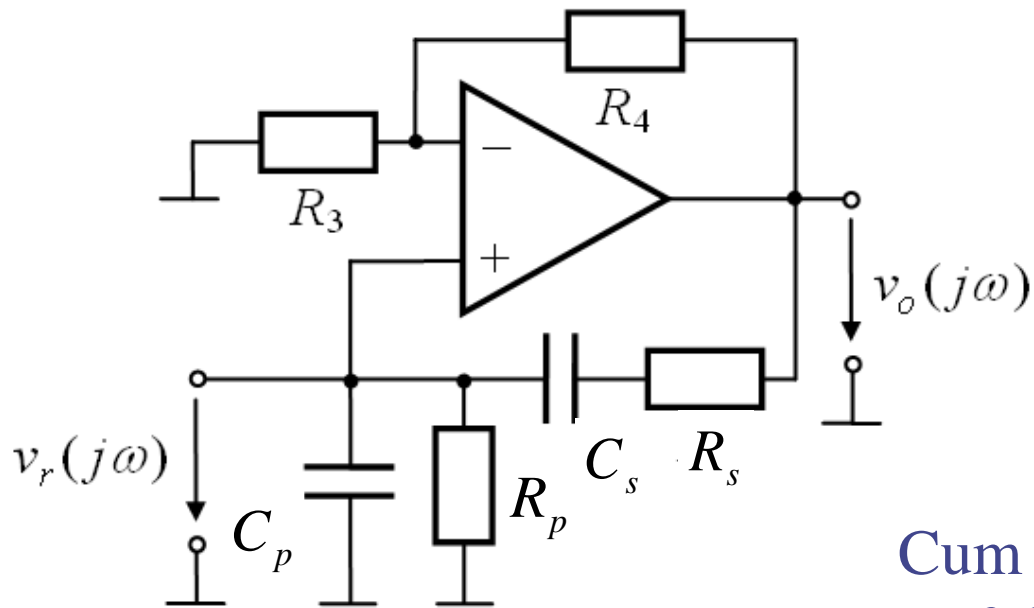

$$v_o = \hat{V}_o \sin 2\pi f_0 t$$

$$|r(j\omega)| = cst$$

$$\underline{\hat{V}_o \uparrow}, |a(j\omega_0)| \downarrow, \underline{\hat{V}_o \downarrow}$$

CAA pentru oscilatorul cu punte Wien

$$a = 1 + \frac{R_4}{R_3}$$

Cum se poate implementa CAA astfel încât a să depindă de v_o ?

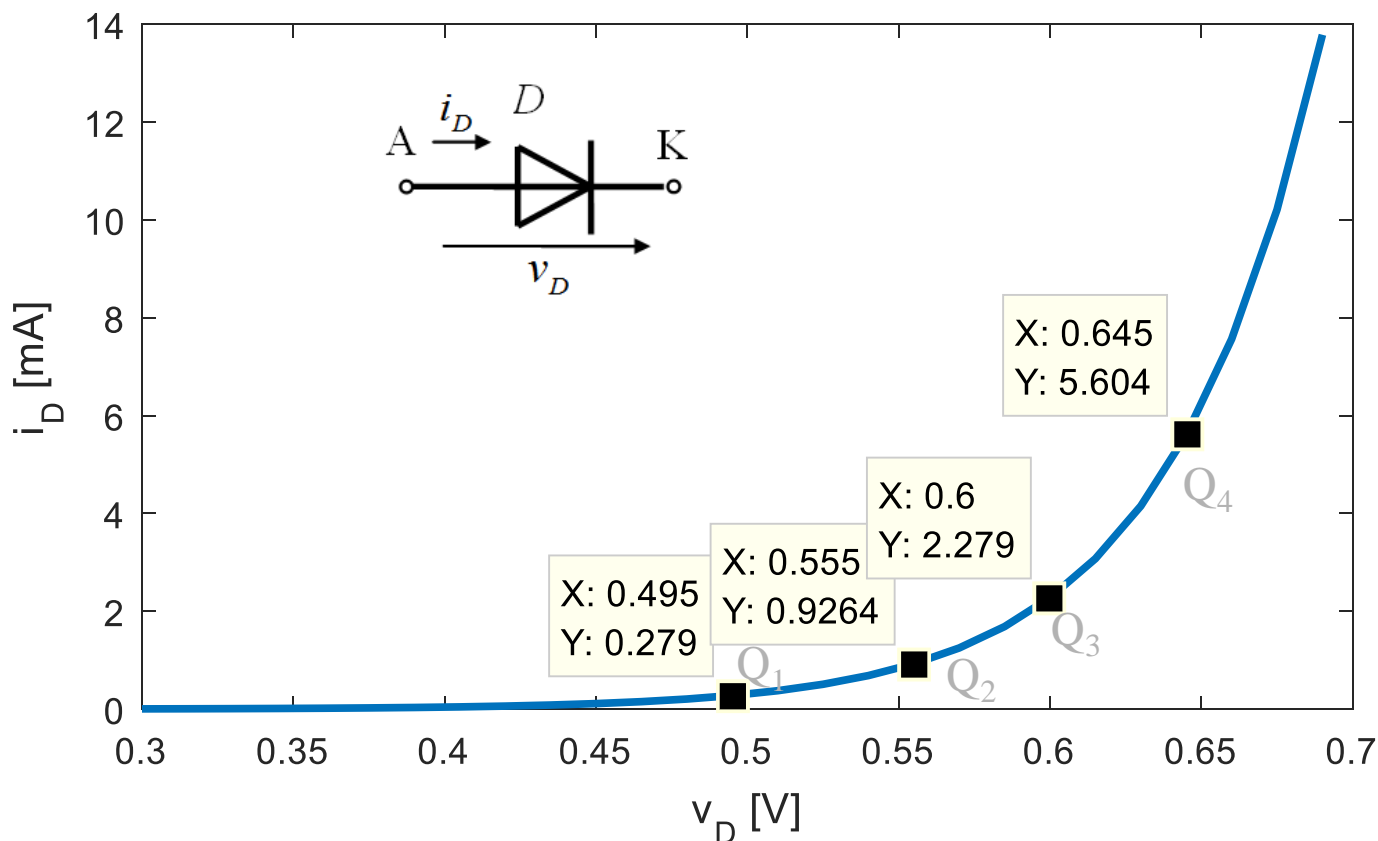
O rezistența echivalentă să depindă de tensiunea de ieșire

- R_4 - să depindă de v_o

sau

- R_3 - să depindă de v_o

Dioda revizitata - rezistenta variabila

Rezistenta statica a diodei in PSF

$$r_D = \frac{V_D}{I_D}$$

$$r_{D1} = \frac{V_{D1}}{I_{D1}} = \frac{0.495 \text{ V}}{0.279 \text{ mA}} = 4.24 \text{ k}\Omega$$

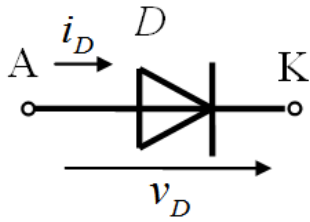
$$r_{D2} = \frac{V_{D2}}{I_{D2}} = \frac{0.555 \text{ V}}{0.926 \text{ mA}} = 0.599 \text{ k}\Omega$$

$$r_{D3} = \frac{V_{D3}}{I_{D3}} = \frac{0.6 \text{ V}}{2.279 \text{ mA}} = 0.263 \text{ k}\Omega$$

$$r_{D4} = \frac{V_{D4}}{I_{D4}} = \frac{0.645 \text{ V}}{5.604 \text{ mA}} = 0.115 \text{ k}\Omega$$

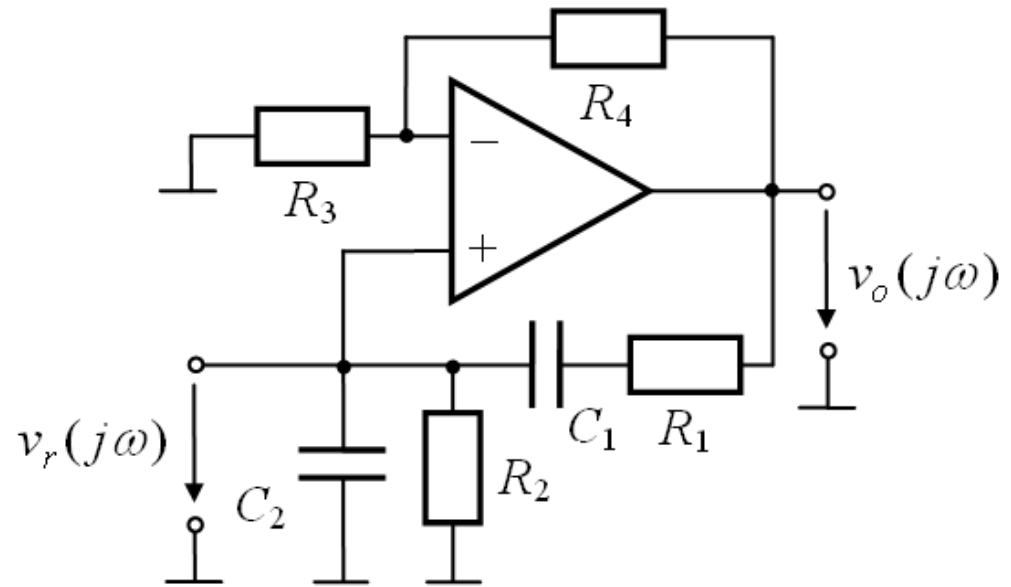
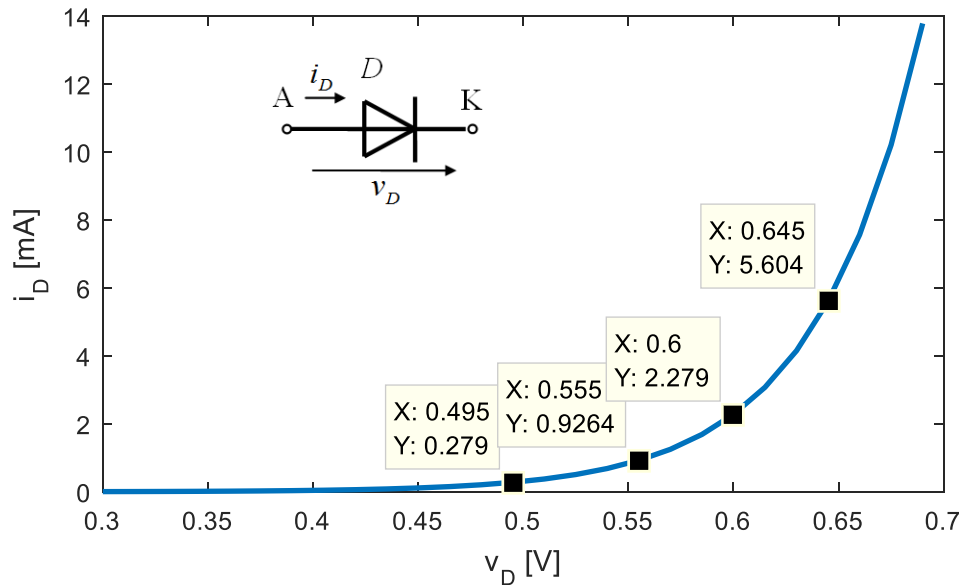
Daca V_D creste, atunci r_D scade

CAA al amplificării - cum?

$$r_D = \frac{V_D}{I_D}$$

Daca V_D creste, atunci r_D scade

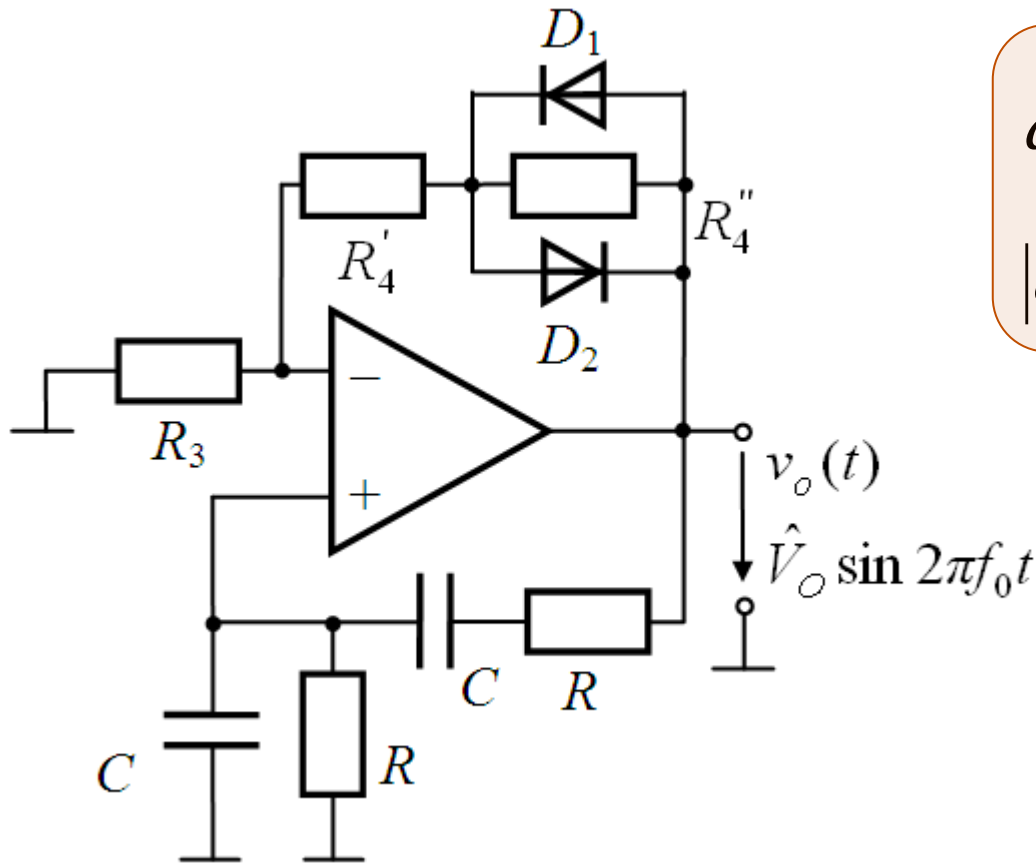

$$a = 1 + \frac{R_4}{R_3}$$

- R_4 - dependent de v_o

1. Cu diode

pentru $v_o(t)$ mică, $D_1, D_2 - (b)$

$$a_b = 1 + \frac{R_4' + R_4''}{R_3}$$

$$|a_b(j\omega_0)| |r(j\omega_0)| > 1$$

$v_o(t)$ crește, $D_1 - (c)$
pe alternanța pozitivă
 $D_2 - (c)$ pe alternanța negativă

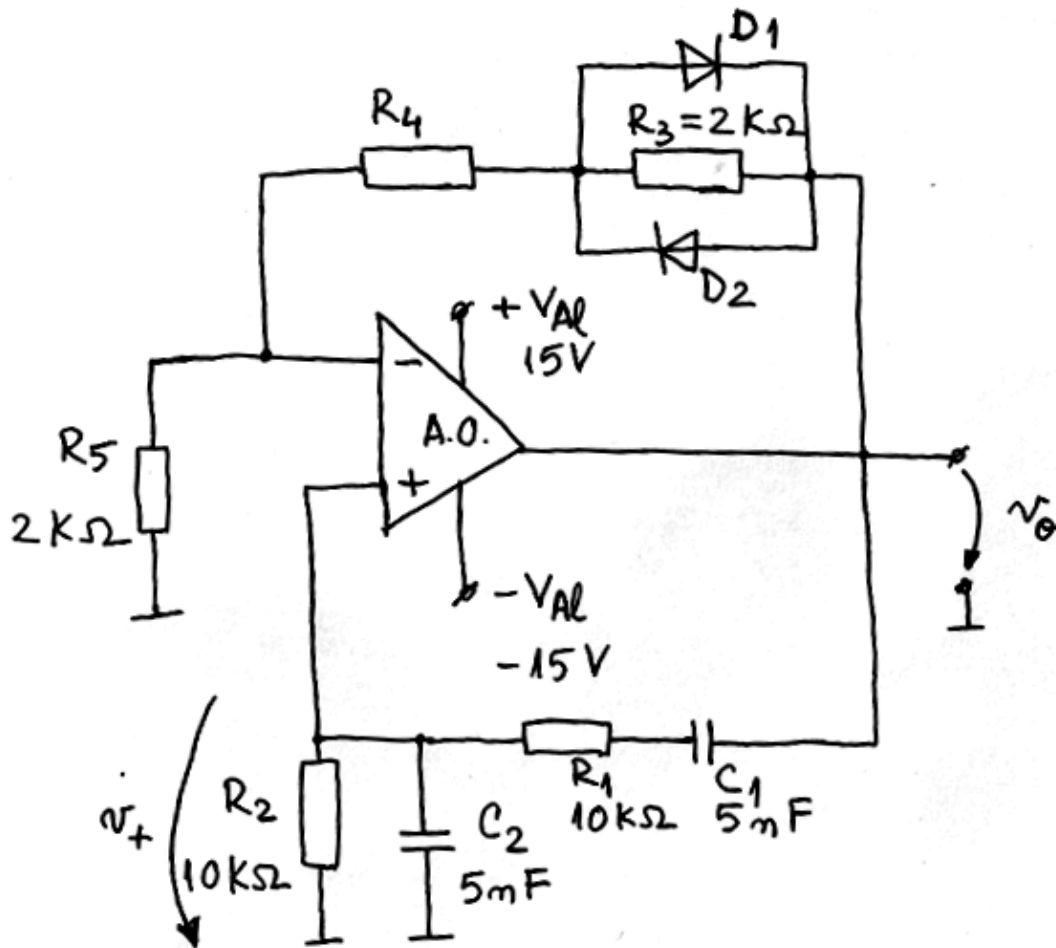
$$a_c = 1 + \frac{R_4' + R_4'' \parallel r_d}{R_3}$$

$$|a_c(j\omega_0)| |r(j\omega_0)| = 1$$

menținerea oscilațiilor

\hat{V}_o data de valoarea r_d

Problema

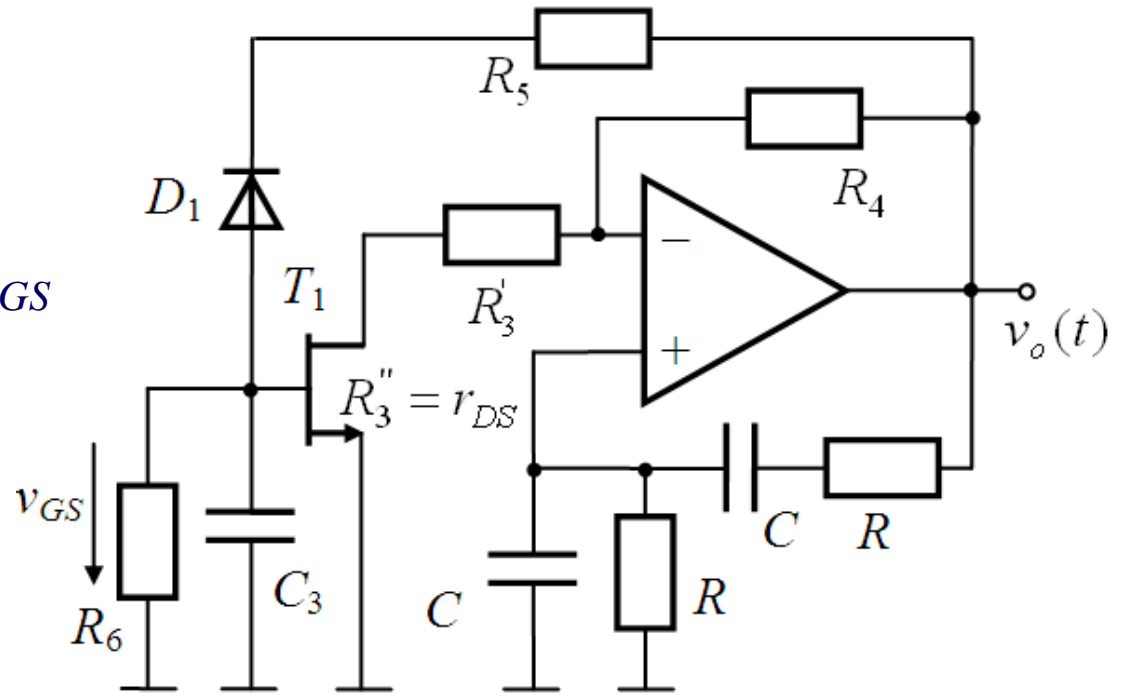
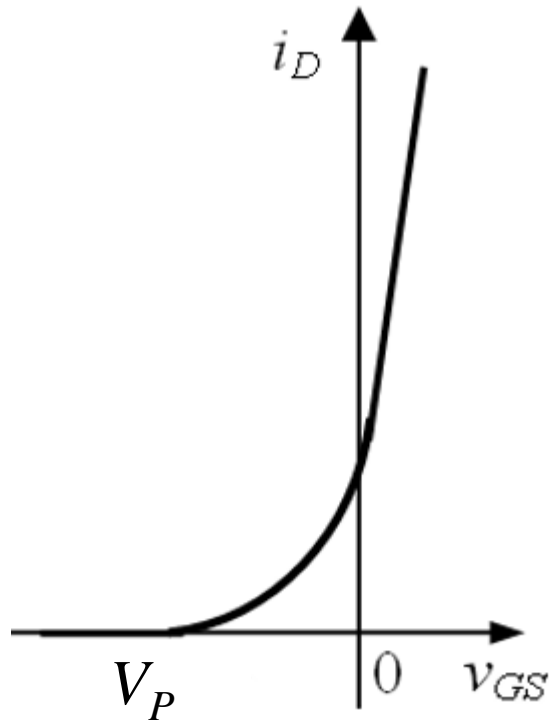
Cum arată, calitativ, semnalele $v_o(t)$ și $v_+(t)$ în regim permanent?
Calculați frecvența semnalului de ieșire $v_o(t)$.

Dimensionați R_4 astfel încât circuitul să asigure menținerea oscilațiilor în regim permanent. Se va considera că în conducție rezistența echivalentă a diodei este $r_{D1,\text{on}} = r_{D2,\text{on}} = 0,5\text{ k}\Omega$, iar în bocare $r_{D1,\text{off}} = r_{D2,\text{off}} = \infty$. Verificați că valoarea aleasă pentru R_4 permite și amorsarea oscilațiilor în regim tranzitoriu.

2. Cu MOSFET cu canal inițial de tip n

r_{DS} - rezistență liniară comandată de tensiunea v_{GS}

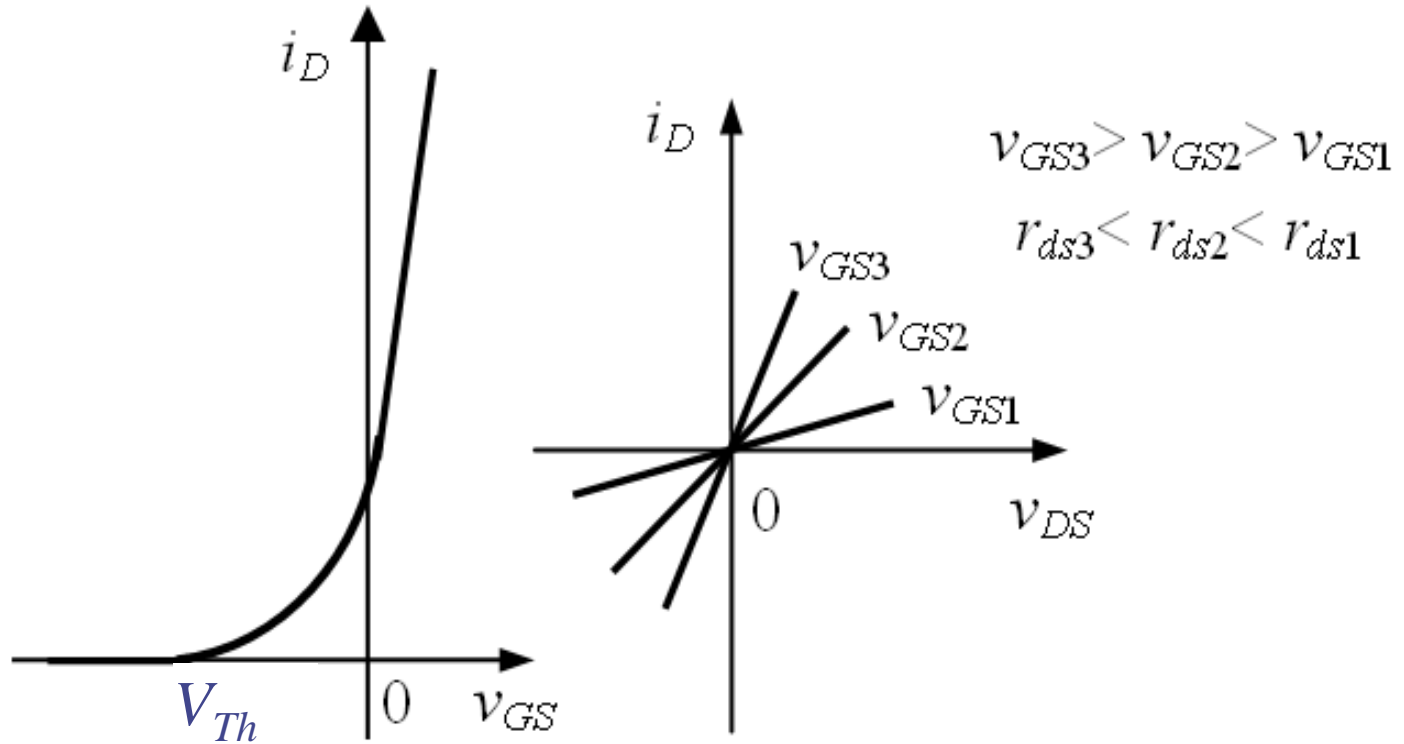
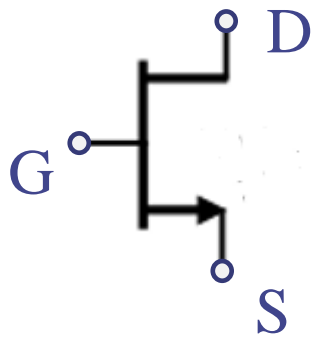
$$a = 1 + \frac{R_4}{R_3' + r_{DS}}$$

D_1, C_3 – detector de vârf negativ

T_1 funcționează cu $v_{GS} < 0$

MOSFET cu canal initial de tip n utilizat in regiunea liniara

$$i_D = \beta \left[2(v_{GS} - v_{Th})v_{DS} - v_{DS}^2 \right]$$

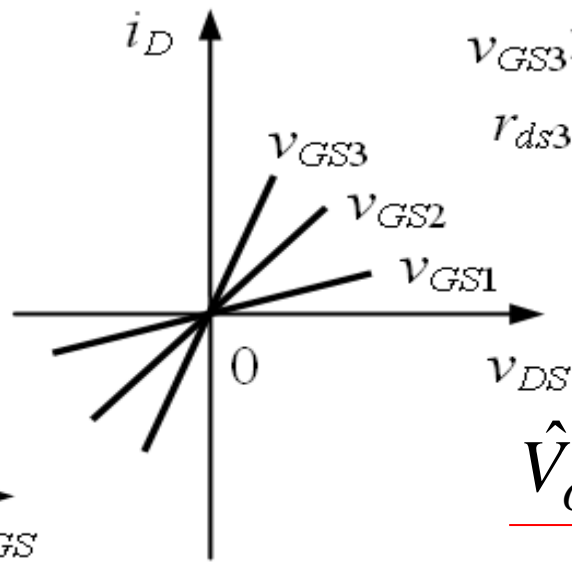
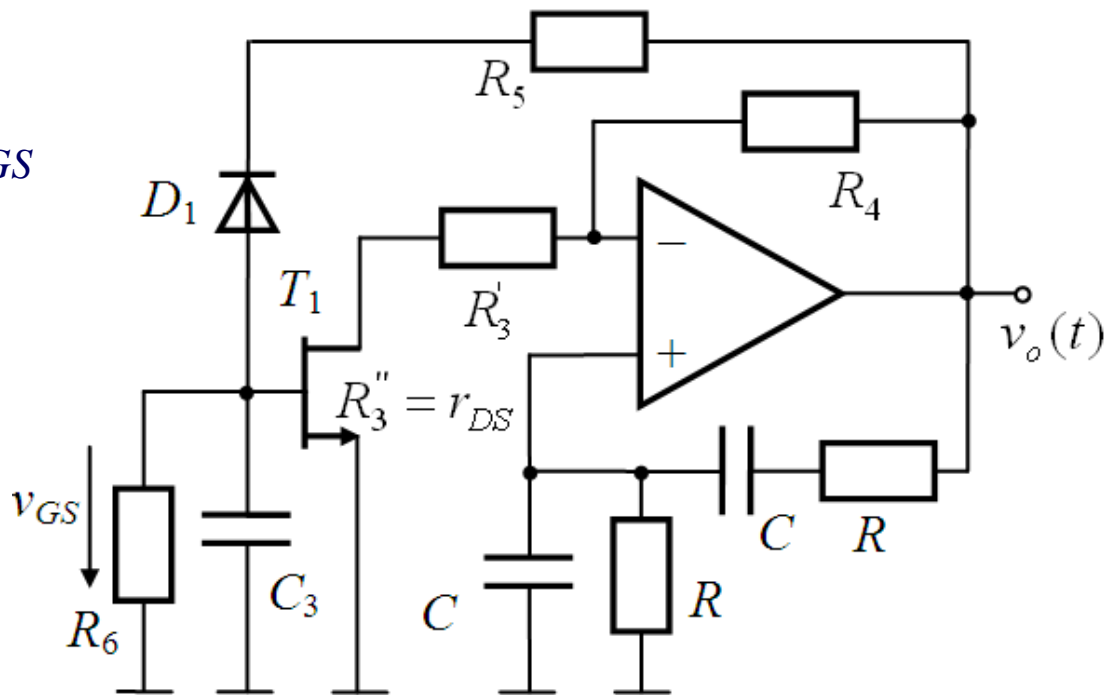
Pentru v_{DS} mic

$$i_D \approx 2\beta(v_{GS} - v_{Th})v_{DS} \quad r_{DS} = \frac{v_{DS}}{i_{DS}} = \frac{1}{2\beta(v_{GS} - v_{Th})}$$

r_{DS} - rezistenta liniara
comandata de tensiunea v_{GS}

$$a = 1 + \frac{R_4}{R'_3 + r_{DS}}$$

$$r_{DS} \approx \frac{1}{2\beta(v_{GS} - V_{Th})}$$

$$v_{GS3} > v_{GS2} > v_{GS1}$$

$$r_{ds3} < r_{ds2} < r_{ds1}$$

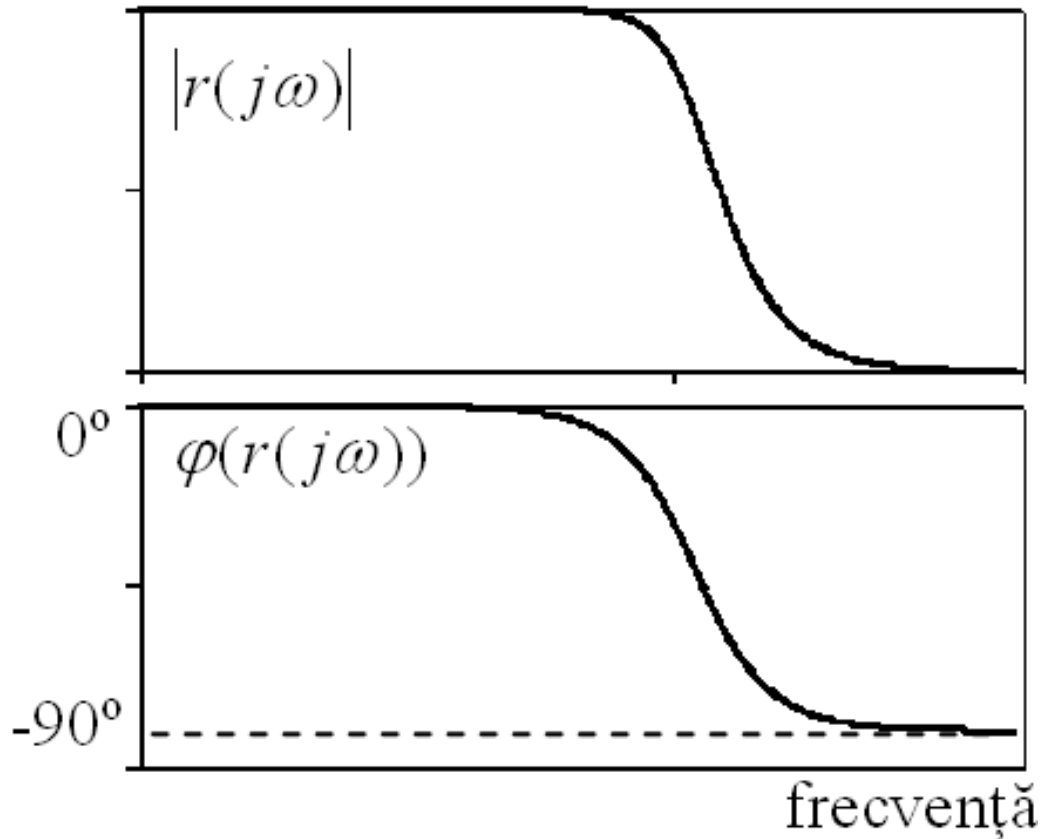
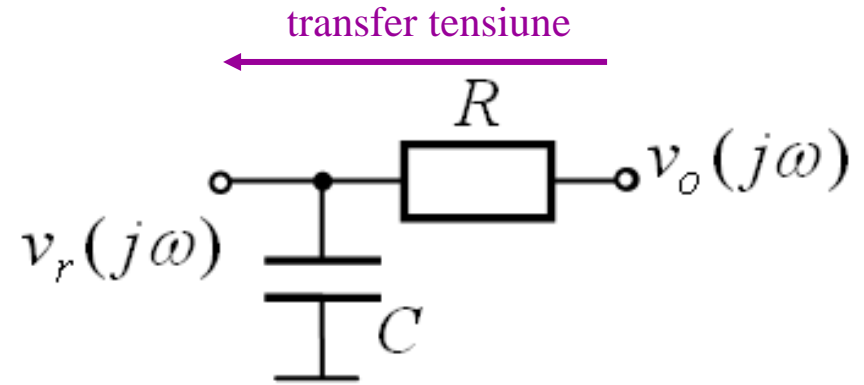
D_1, C_3 -
detector de varf
negativ

T_1 functioneaza
cu $v_{GS} < 0$

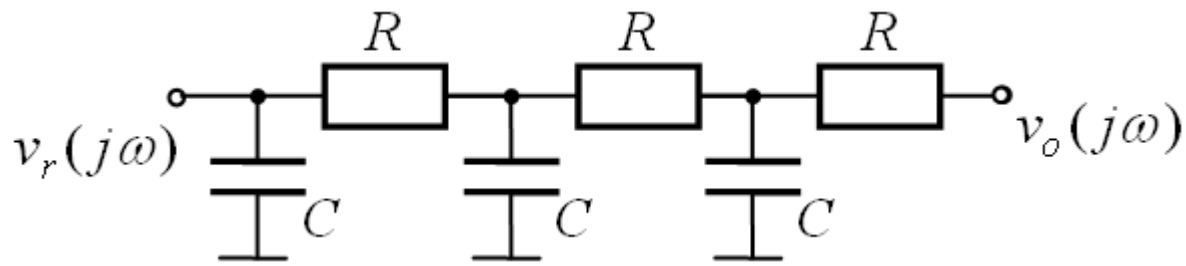
$$\underline{\hat{V}_O} \uparrow, v_{GS} \downarrow, r_{DS} \uparrow, a \downarrow, \underline{\hat{V}_O} \downarrow$$

Oscilator cu AO și rețea defazoare RC

- Trece sus
- Trece jos

- defazajul rețelei de reacție este in domeniul $[0^\circ; -90^\circ]$
- amplificator de baza inversor
- care este numarul minim de celule RC de același fel pentru a putea construi un oscilator sinusoidal?

Retea defazoare RC trece jos cu trei celule

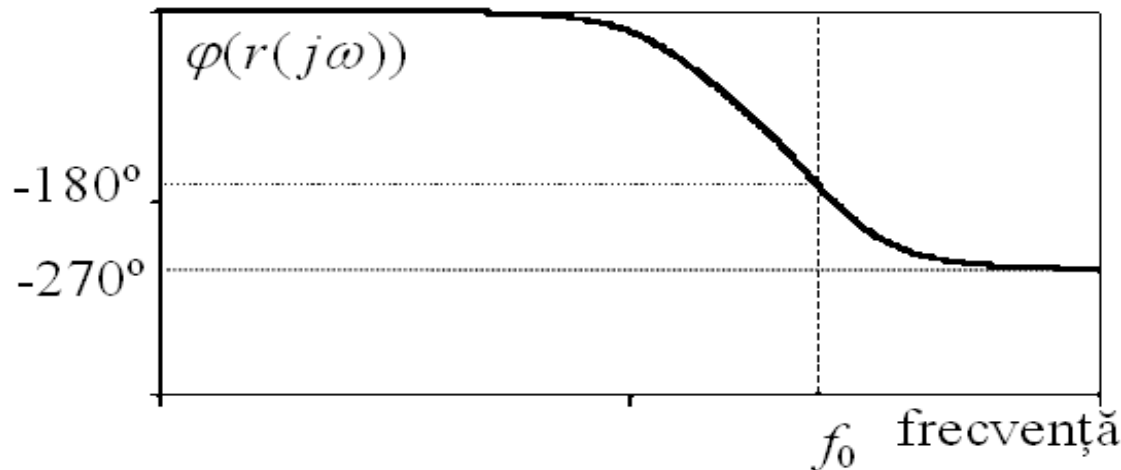
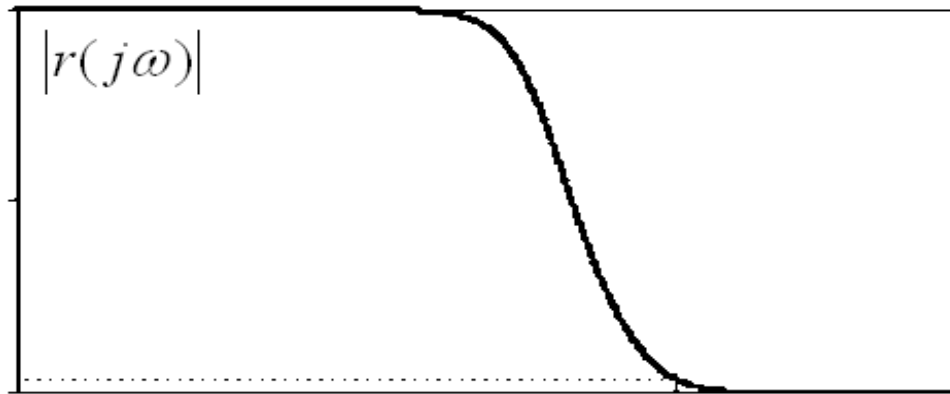
$$r(j\omega) = \frac{1}{1 - 5(\omega RC)^2 + j[6\omega RC - (\omega RC)^3]}$$

$$\varphi_r = -180^\circ$$

$$6\omega_0 RC - (\omega_0 RC)^3 = 0$$

$$|r(j\omega_0)| = \frac{1}{29}$$

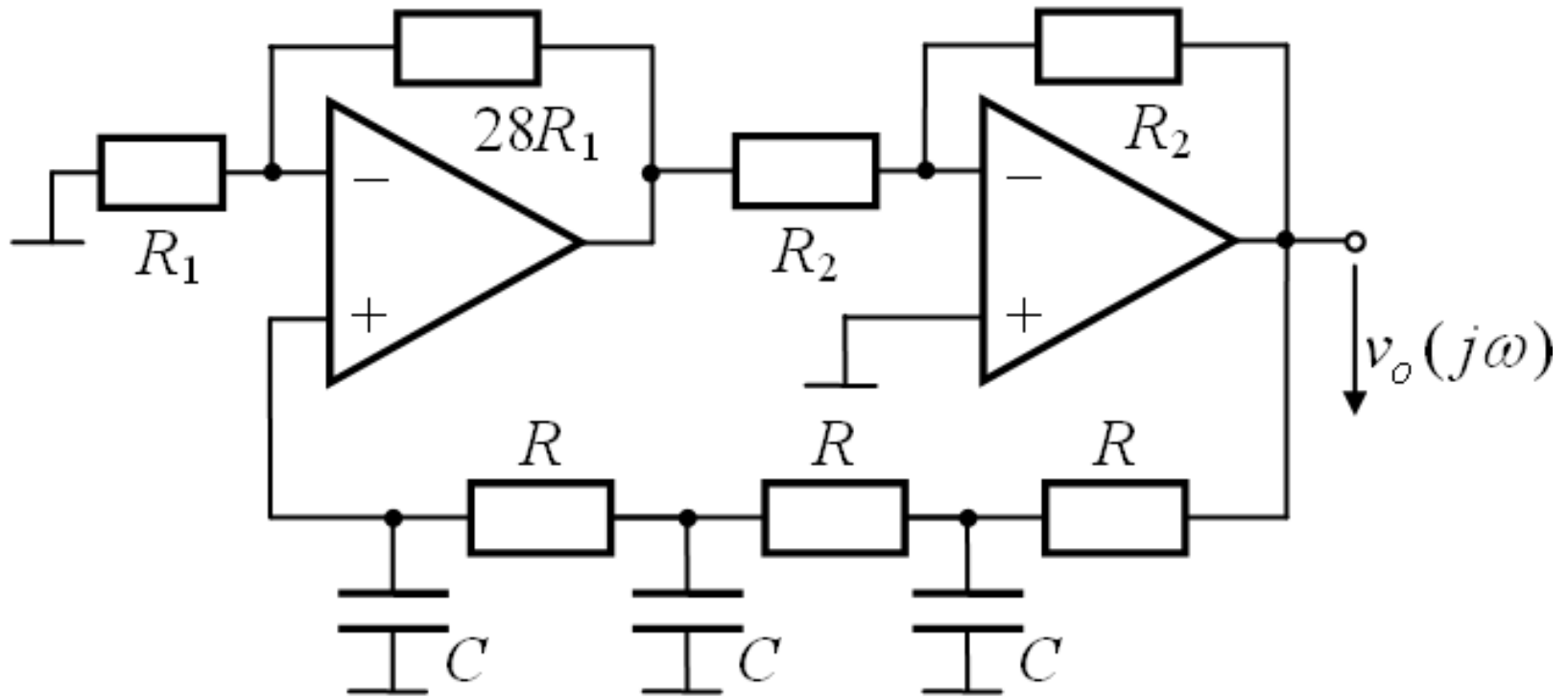
$$r_0 = \frac{1}{29}$$

$$f_0 = \frac{\sqrt{6}}{2\pi RC}$$

$$r(j\omega_0) = -\frac{1}{29}$$

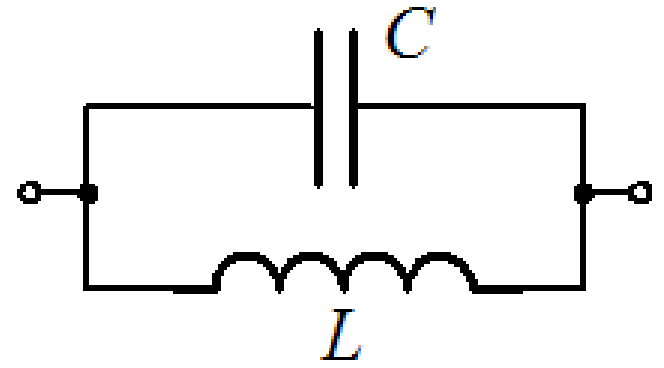
Schema oscilatorului cu AO și rețea defazoare RC

De ce nu este utilizat un amplificator inversor cu un singur AO?

Oscilatoare LC

- circuit rezonant LC paralel
- se utilizează pentru frecvențe ridicate
- rețea de reacție selectivă în frecvență

$$Z_{ech} = Z_C \parallel Z_L \quad Z_C = \frac{1}{j\omega C} \quad Z_L = j\omega L$$

$$Z_{ech} = \frac{L/C}{j\left(\omega L - \frac{1}{\omega C}\right)}$$

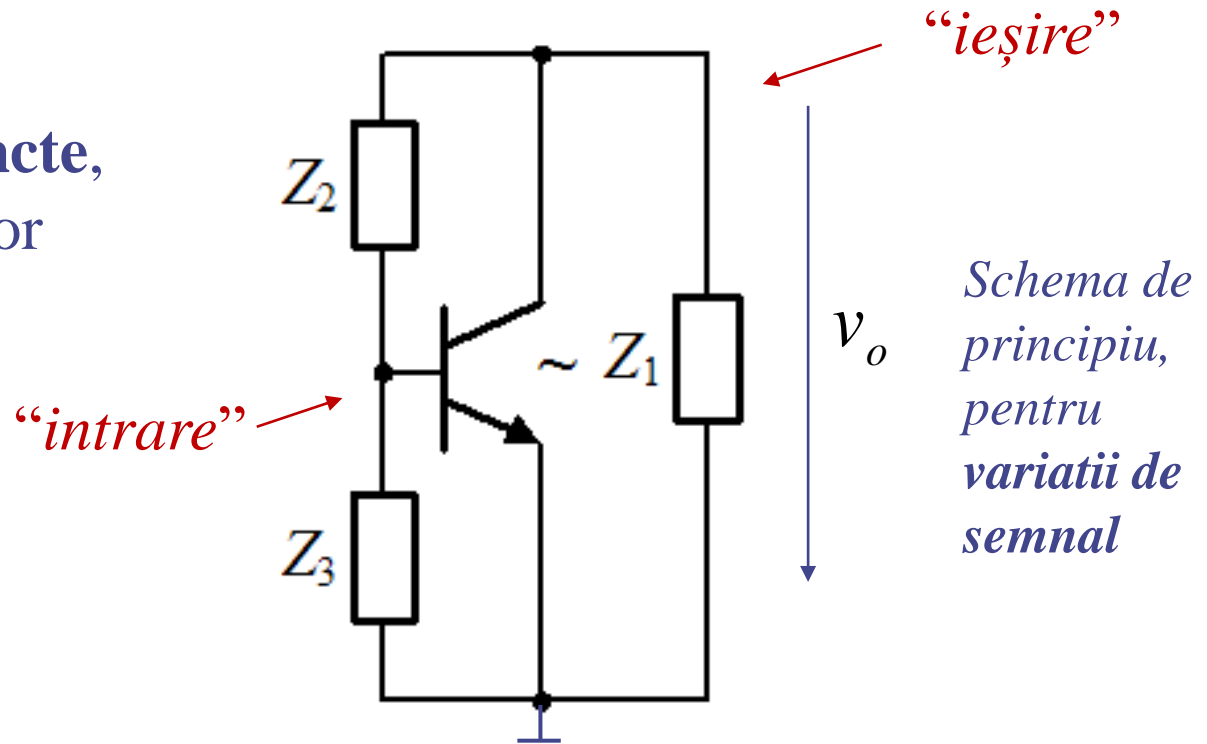
Frecvența de rezonanță:
Relația lui Thompson

$$f_0 = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$$

Circuitul LC paralel conectat în serie cu o sarcină funcționează ca un filtru oprește banda, având impedanța infinit la frecvența de rezonanță.

Cum se conecteaza circuitul LC paralel intr-un circuit cu RP pentru a rezulta un oscilator sinusoidal ?

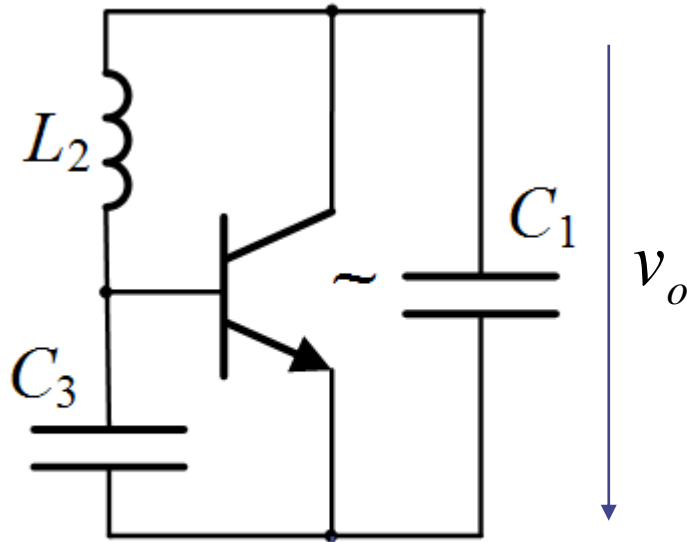
Oscilatoare in trei puncte,
amplificator cu tranzistor

Amplificatorul de baza este inversor (EC), asadar divizorul Z_2, Z_3 trebuie sa introduca defazaj de -180 grade; Z_2, Z_3 vor fi de semn opus (de natura diferita)

Z_3 si Z_1 de acelasi tip (apar conectate in serie) pentru a rezulta un circuit rezonant paralel LC intre colector si baza

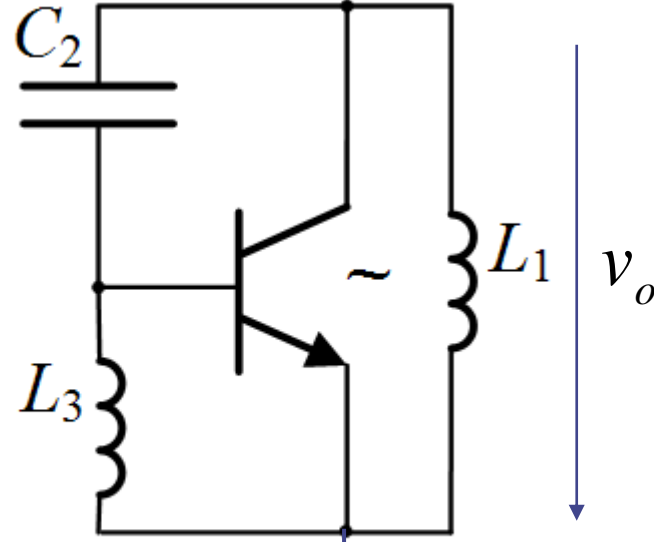
Schema echivalenta pentru variatii a oscilatoarelor in trei puncte

Colpitts

$$C = \frac{C_1 C_3}{C_1 + C_3}$$

$$f_0 = \frac{1}{2\pi \sqrt{L_2 C}}$$

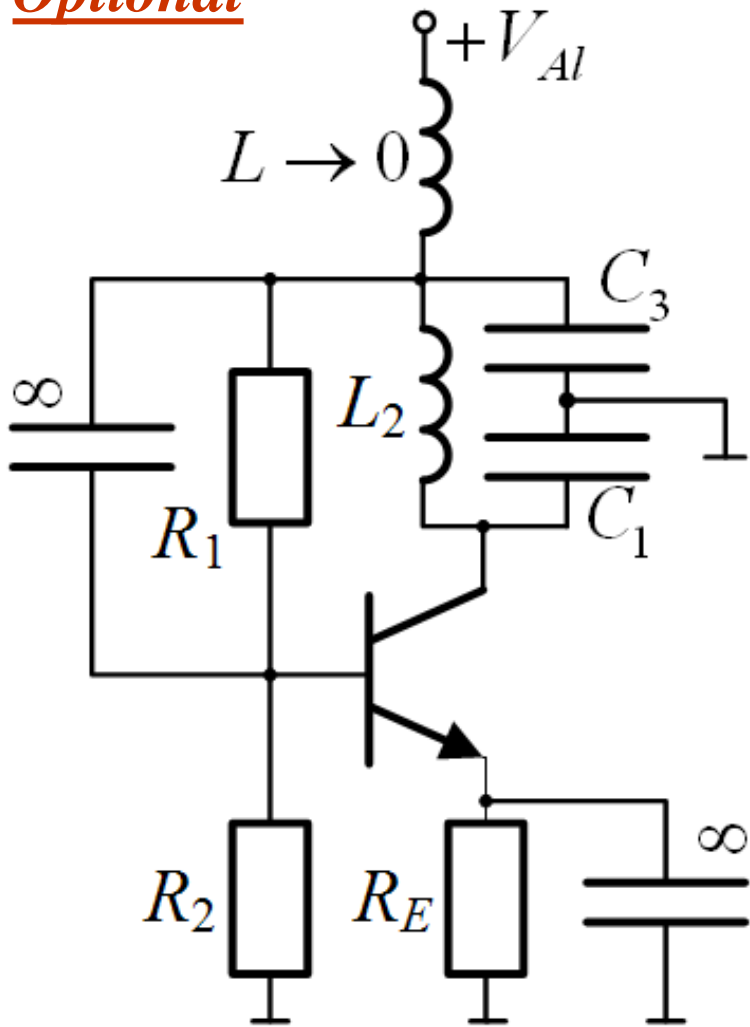

Hartley

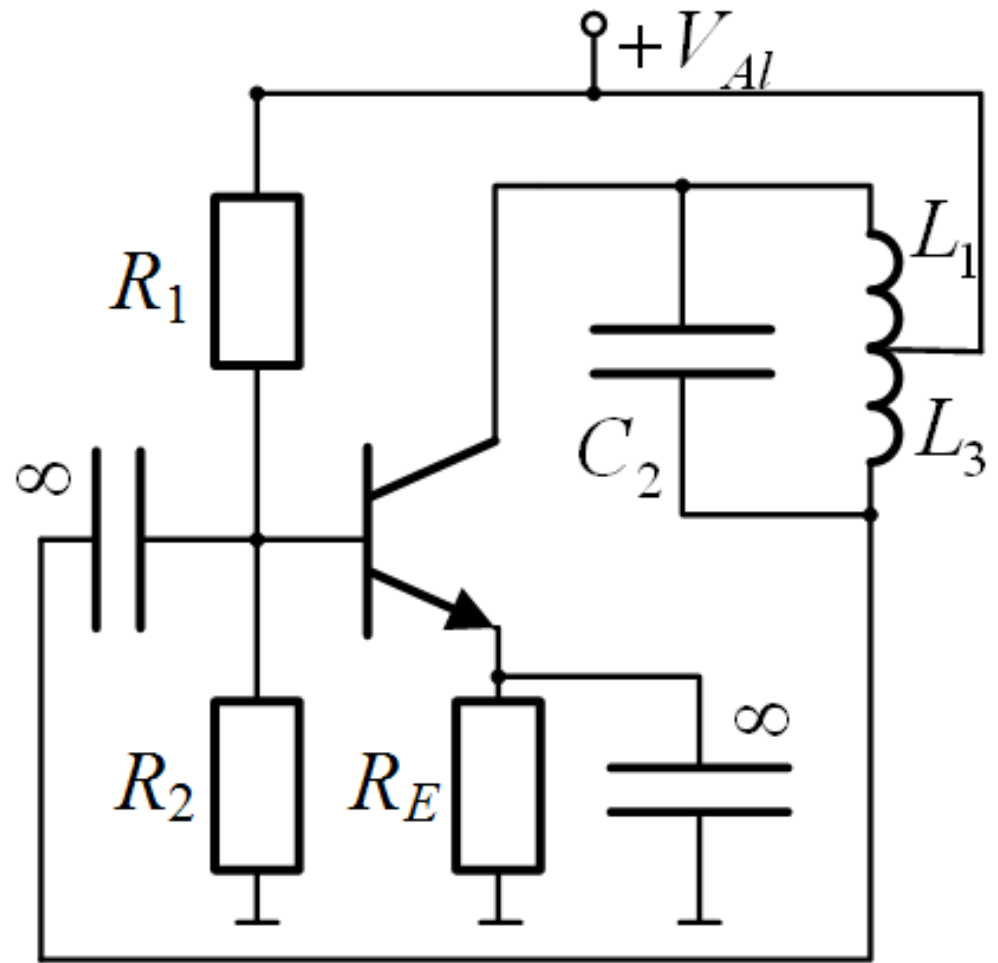
$$L = L_1 + L_3$$

$$f_0 = \frac{1}{2\pi \sqrt{LC_2}}$$

Optional

Colpitts

Hartley